

Samen werken aan je wijk

Naar een programma voor Macharius-Heirnis

Wat is dit?

Een vertrekpunt Voor je ligt de nota Macharius-Heirnis. Dit is ons vertrekpunt om met jou als bewoner, handelaar, bedrijf en organisatie, het gesprek aan te gaan over de wijk. We willen met jou samenwerken om te komen tot een volwaardig wijkprogramma. Dat programma zet in grote lijnen uiteen hoe de wijk de komende vijf jaar zal veranderen.

In de opbouw naar **een volwaardig wijkprogramma**, is deze tekst een vertrekpunt. Deze nota heeft dan ook niet de bedoeling volledig te zijn. De wijk staat immers niet stil en allicht zullen bewoners en gebruikers van Macharius-Heirnis de gegeven informatie nog kunnen aanvullen. Misschien ken jij knelpunten waar de Stad nog geen weet van heeft. Het spreekt voor zich dat nieuwe ideeën en vragen via het wijkprogramma aan bod kunnen komen.

In deze nota vind je uiteenlopende informatie over de wijk: hoe Macharius-Heirnis er nu uitziet, een overzicht van wat er al gebeurt, welke projecten er in de startblokken staan, belangrijke pijnpunten en wat de Stad en haar partners op termijn willen realiseren.

Kaart van de wijk

In welke wijk leven we?

Een stukje geschiedenis ...

Op het grondgebied van wat nu de Sint-Machariusparochie is, floreerde al in de Gallo-Romeinse periode een gemeenschap (de resten van hun nederzetting (Vicus Ganda) werden inmiddels opgegraven). In 629-639 kwam Sint-Amandus, een zendeling uit Aquitanië, deze gemeenschap kerstenen en stichtte daar een kerk (basilica), gewijd aan de Heilige Petrus. Het was naar die plek dat het gebeente werd overgebracht van de adellijke grondbezitter uit Haspengouw, Adlowinus. Hij was een gezelschap van Amandus op diens missietochten. Deze Adlowinus, die zich met de toestemming van de zendeling in de zevende eeuw als kluizenaar in de buurt van Gent had gevestigd, nam als kloosternaam 'Bavo' aan. Na zijn dood kwam al snel een heiligencultus rond zijn nieuwe graf in de kerk van Ganda tot bloei. Nog voor het einde van de zevende eeuw, groeide - wellicht uit de clerus van de basilica - een kloostergemeenschap die zich gestaag uitbreidde. De Sint-Baafsabdij (oorspronkelijk zelf 'Ganda' genoemd) kende een bewogen geschiedenis. Aan de opgang van de abdij kwam een eerste keer abrupt een einde met de invallen van de noormannen, in de 9de eeuw. Toen Karel de Grote in 811 de vloot kwam inspecteren, die hij tegen de noormannen samentrok in Ganda, verbleef hij wellicht in de abdij. De vloot bleek echter geen partij voor de oprukkende noormannen en in 851 staken zij de abdij in brand. Een eeuw later werd de abdijskerk, onder impuls van de Graaf van Vlaanderen, Arnulf De Grote, heropgebouwd. Ze groeide uit tot een van de machtigste in Vlaanderen. De abdij, met de grootste refter uit die periode, werd een bekend bedevaartsoord waar niet alleen de relieken werden vereerd van Sint-Bavo maar ook van Sint-Livinus en Sint-Macharius. Met de rebellie van de Gentenaars tegen Keizer Karel V viel het doek definitief over de luisterrijke abdij: in de nasleep van de zgn. Carolijnse concessie van 1540, waarbij de stad haar zelfstandigheid erbij inschoot, gaf deze keizer opdracht om het klooster grotendeels af te breken en te vervangen door een dwangburcht met bastions en vestigingsmuren en -grachten, die de Gentenaars smalend het 'Spanjaardenkasteel' noemden. De Spanjaardenburcht verloor zijn functie toen er, omstreeks 1830, een nieuwe citadel ten zuiden van de stad werd in gebruik genomen. Centraal in de nieuwe verkaveling kwam er een veemarkt die later werd overdekt, en ook een slachthuis.

... brengt ons naar vandaag

Door de nabijheid van Station Dampoort en het centrum van de stad bevindt de wijk Macharius-Heirnis zich zeer strategisch.

De wijk Macharius-Heirnis is een buurt die in twee gedeeld is door de Kasteellaan. Twee bruggen verbinden de Visserij met de buurt. We nemen de deelbuurten samen op in één programma, zonder de eigen kenmerken van elke deelbuurt uit het oog te verliezen. Waar nodig maken we in de tekst dan ook een onderscheid.

Vervolg op volgende pagina

In welke wijk leven we?, Vervolg

Enkele gegevens

	Wijk Macharius-Heirnis
Oppervlakte:	0,7 km ² (735.646 m ²)
Bebouwde oppervlakte:	0,2 km ² (245.127 m ²)
Fysische grens:	N: Sint Jorissluis O: Spoorweg Z: Schelde W: Benedenschelde

	Wijk Macharius-Heirnis	Gent
Bevolkingsdichtheid:	7.910 inwoners/km ²	1.465 inwoners/km ²
Totaal bevolkingsaantal: (2003)	5.822 of 2,5%	229.137
43,2% woont in "A10 Sint-Macharius", 48,6% woont in "A13 Heirnis" en 8,2% woont in "A22 Visserij".		
Aandeel niet-Belgen: (2003)	586 of 10,1%	15.672 of 6.8%
Gemiddelde leeftijd: (2003)	35,6 jaar	40,2 jaar
Bevolkingsevolutie: (1997 vs 2003)	+8,6%	+1.7%
Natuurlijke groei: (2003 vs 2002)	+55	+159
Migratie: (2004 vs 2003)	+145	+735
Aandeel geboortes in kansarme gezinnen t.o. totaal aantal geboortes (2000-2001-2002)	15,4%	11%
Bevolkingssamenstelling leeftijdsgroepen: (2003)	0-19 22,2% 20-64 66,3% 65+ 11,5%	0-19 20.79% 20-64 60.97% 65+ 18.24%

Waar willen we naartoe?

Heropleving

De wijk Macharius-Heirnis is een deel van de gordel rond het centrum. In de wijk vind je woningen, diensten, een aantal onderwijsinstellingen en handel naast elkaar.

De wijk Macharius-Heirnis kende de voorbije jaren een heropleving die nog steeds aanhoudt. Door de komst van de jachthaven aan de opengelegde Nederschelde en de geplande aanleg van een buurtpark aan het Lousbergs zal de buurt de eerste jaren opnieuw vleugels krijgen. Die heropleving en de band met het centrum willen we koesteren en versterken. Toch moeten we opletten dat de buurt haar volkse woonkarakter niet verliest.

Met de toekomstige heraanleg van de Sint-Baafssite, de wieg van Gent, en de aanleg van het Lousbergspark zijn de grote infrastructuurwerken in de wijk bijna ten einde.

Wonen in de wijk

Macharius-Heirnis is een echte woonwijk. Naast de woningen die nog dateren uit de 19^e eeuw, vind je er sociale woningen, luxe appartementen en lofts. Binnenkort zijn de 146 appartementen klaar van het woonproject 'Het Volk'. Er was ook een sterke renovatiegolf door jonge tweeverdieners die in de wijk een woning kochten. Die laatste hebben de beter gegoede groepen in de buurt gebracht. Dat is goed voor de wijk omdat de mix tussen bevolkingsgroepen en bevolkingslagen er alleen maar groter door wordt.

Ondanks het grote aantal nieuwe bewoners de laatste jaren, heeft de buurt zijn volkse karakter behouden. Het bewijs ligt in kleine zaken zoals het buurtfeest, het leven in de cités, het cafégebeuren, buurt- en straataperitieven of barbecues, ...

Naast die goede aspecten zijn er ook enkele minpunten. De huur- en koopprijzen in de buurt stijgen pijlsnel waardoor veel mensen moeilijk een betaalbare woning vinden. Bovendien wordt, door het stijgende aantal bewoners, de druk op de schaarse open ruimte nog groter. In een aantal straten zijn veel kameradressen waar vluchtelingen een toevlucht moeten zoeken. In het Sint-Baafsdorp is de staat van de woningen van mindere kwaliteit.

Vervolg op volgende pagina

Waar willen we naartoe?, *Vervolg*

Enkele gegevens

	Wijk	Gent
Bebouwingsgraad	33,3%	11.6%

Sociale huisvesting	Wijk	Gent
Aandeel huurders t.o. totaal huishoudens (2001)	11,3%	11.5%
Aandeel kandidaat huurders t.o. totaal huishoudens (2001)	10,6%	7.8%

Solidair in de wijk

In de wijk Macharius-Heirnis leven verschillende bevolkingsgroepen dooreen. In de beleving van hun wijk zijn er weinig of geen verschilpunten. Er is een wil tot samenleven. Meer nog dan in andere Gentse wijken is er een duidelijke interactie tussen de bewoners. Het is niet zo dat er geen wrijvingen zijn, maar de mensen praten met elkaar, de kinderen gaan samen naar school en er wordt samen gefeest.

Toch moet er blijvende aandacht uitgaan naar dat wijkgevoel. Want de laatste jaren kwam een wijziging in de samenstelling van de buurtbewoners. Door de grote aantrekkingskracht die de buurt nu heeft, komen er nog altijd veel nieuwe bewoners bij. Zij verhogen het risico dat het wijkgevoel voor een stuk verdwijnt. Ook de bewoners voelen dat zo aan, getuige hun pleidooi om het buurtcentrum en de buurtwerking te behouden in de wijk.

Er leeft geen onveiligheidsgevoel bij de mensen. Macharius wordt zelfs in zijn geheel ervaren als vrij rustig. In Heirnis leeft doorgaans hetzelfde gevoel, maar de bewoners ervaren er het gebrek aan ruimte als een beklemming.

Jeugd in de wijk

In 2003 was ruim 22% jonger dan 20 in de wijk. Macharius-Heirnis is dus een jonge wijk.

In 2000 was er een onderzoek in de buurt. Studenten van de Artevelde Hogeschool peilden naar voorstellen met betrekking tot vrije tijd van kinderen en jongeren die wonen en leven in de buurt. Daaruit bleek dat de meeste kinderen en jongeren Macharius als een leuke, ruime plek ervaren. De ouders ervoeren Macharius als redelijk verkeersveilig. Er zijn voldoende rustpunten in dit stuk wijk.

Vervolg op volgende pagina

Waar willen we naartoe?, *Vervolg*

Jeugd in de wijk *(vervolg)*

Heirnis daarentegen wordt beleefd als volks, met veel beweging en dynamiek (handel en voorzieningen) maar met een enge ruimte. Dat heeft tot gevolg dat veel kinderen gaan spelen aan de andere zijde van de Kasteellaan in het Rommelwaterpark.

Jongeren uit Heirnis moeten uitwijken naar andere plaatsen om daar te kunnen rondhangen, te kunnen ontspannen zonder drukkende sociale controle. Het pleintje in de Snoekstraat is daar een mooi voorbeeld van. Dat speelplein is het enige openbare plekje in de buurt waar jongeren hun ding kunnen doen, maar buurtbewoners klagen vaak over ordeverstoring en nachtlawaai.

Mobiel in de wijk

De wijk valt volledig binnen het zone 30-regime. Enkel op de Kasteellaan en de ring geldt dit niet.

Heirnis is vrij druk. De wijk wordt doorsneden door enkele straten die gebruikt worden als doorgangsweg naar de Ring (Eendrachtstraat) of naar St-Amandsberg (Forelstraat). Macharius daarentegen is een veilige, rustige plek met een groot aantal rustpunten en snelheidsremmers. Toch proberen automobilisten ook daar hun weg te zoeken om de Dampoortrotonde te vermijden. De ondertunneling van de Dampoortrotonde kan hier een oplossing bieden, maar die komt er niet op korte termijn.

De twee deelbuurten worden in twee gesneden door de Kasteellaan. Deze uitvalsroute uit het centrum van Gent zien veel bewoners als een hindernis die niet makkelijk te nemen is.

De parkeerdruk is een oud zeer in de wijk. Sinds de invoering van de blauwe zone is er al veel verbeterd voor de bewoners. Binnenkort opent een buurtparking op de hoek van de Kasterbant en de Eendrachtstraat.

Groen in de wijk

In Macharius is relatief veel groene openbare ruimte. Naast het Astridpark, het Rommelwaterpark en de St.-Baafssite heb je ook de waterkanten en voor het Van Eyckzwembad komt er in de toekomst nog het Veermanplein.

Vervolg op volgende pagina

Waar willen we naartoe?, *Vervolg*

Groen in de wijk (*vervolg*)

In Heirnis is de situatie minder goed. Met het pleintje in de Snoekstraat, dat overbespeeld wordt, heb je het gehad. Met de aanleg van het Lousbergspark, dat tot aan de Forelstraat zal komen, krijgt ook de Heirnis zijn open, groene ruimte. De opmaak van een plan voor het Lousbergspark start binnenkort. Bewoners uit de buurt zullen in die plannen zeker hun stem krijgen. Op die manier kunnen de kinderen en de volwassenen al van in de planningsfase meedenken over 'hun' park. In Heirnis valt het wel op dat er meer privégroen is. De tuinen zijn er groter dan in Macharius. Net over de Heernislaan tenslotte komt het Malmarpark.

Hoewel de Steinerschool ook over groene ruimte beschikt, is die niet openbaar en kan dus niet door de buurt gebruikt worden.

Propere wijk

In de wijk zijn er 10 hondentoiletten die er de laatste jaren voor zorgen dat de hoeveelheid hondenuitwerpsel op straat sterk verminderd is.

Sluikstorten blijft een probleem in de wijk. Zwarte punten zijn de Slachthuisstraat, aan het Sint-Baafsdorp, de verschillende parken en pleinen en achter het Dienstencentrum De Horizon.

Cultuur

Met de wieg van Gent in de buurt hebben we een trekker die tot nu ondergewaardeerd is. Met het openleggen van de Nederschelde en de toeristische wandelroute van aan het Dampoortstation tot aan de oude Beestenmarkt (die door Macharius loopt), kan de St.-Baafssite weer meer in de kijker komen. De nieuwe portiersloge in het Poortgebouw en de heraanleg van de Sint-Baafssite met de visualisatie van de abdijkerk in haagbeukmassieven zullen hierbij helpen.

Maar om cultuur te vinden moeten we niet altijd ver terug in de tijd gaan. Recent nog vond het project vitrinetelevisie (V.T.V.) plaats in de buurt en net daarvoor het 'Aan Tafel'-project in de Eendrachtstraat. Beide projecten waren ook momenten waar de burens elkaar beter leerden kennen.

Elk jaar vind je tijdens de Gentse Feesten op de St.-Baafssite ook het straattheaterfestival. De Studioskoop ligt op wandelafstand van de buurt.

Vervolg op volgende pagina

Waar willen we naartoe?, *Vervolg*

Cultuur (*vervolg*) Er zijn enkele markante gebouwen in de buurt. De burgerhuizen aan de Vlaamse Kaai, die vroeger gekend waren tot buiten Gent, zijn tussen 1864 en 1935 gebouwd in een eclectische stijl door architect Semey. Alle huizen zijn verschillend maar toch vormen ze als straatzicht een geheel. Veel waardering heeft Semey niet gekregen en daardoor konden bouwspeculanten tientallen jaren terug enkele mooie gebouwen afbreken om ze te vervangen door appartementen.

Het Lousbergstehuis werd als eerste groot gebouw van de hele Heirnis tussen 1862 en 1866 door architect Pauli opgericht. Het was bestemd als opvangcentrum voor bejaarde en invalide textielarbeiders. In 1911 werd het een rusthuis. In het gedeelte langs de straatkant zijn er nu lofts en kantoren. De vleugels achteraan zijn bestemd voor jeugd- en buurtinfrastructuur.

Onderwijs Er zijn een aantal scholen in de buurt. Het Trappenhuis en het Klaverblad zijn scholen waar veel buurtkinderen gaan. De Steinerschool trekt vooral mensen aan van buiten de buurt. Voor de scholen zijn er wachtlijsten. Dat wil zeggen dat niet alle buurtkinderen daar terecht kunnen en dat ze soms buiten de wijk op zoek moeten naar een school.

Sport Het Rommelwaterpark en het Spaanskasteelplein zijn zo aangelegd dat je er kunt voetballen en basketten. Ook het grasplein aan de St.-Baafssite wordt voor pleinsporten gebruikt. Om binnen te kunnen sporten, moet je buiten de wijk. Het Van Eyck-zwembad ligt vlak aan de rand.

Voorzieningen In Macharius valt vooral 'De Horizon' op. Het dienstencentrum richt zich voornamelijk naar 50-plussers uit de buurt. Het centrum organiseert ontmoetingsmomenten met verschillende activiteiten (sport, socio-culturele vorming, creatieve activiteiten, ...). Bewoners kunnen er ook terecht voor thuiszorgondersteunende dienstverlening. De Gouverneurswoning wordt druk gebruikt door verschillende verenigingen van binnen en buiten de buurt. Op de eerste verdieping van het Poortgebouw aan de St.-Baafssite is er een polyvalente ruimte die de buurt zal kunnen gebruiken.

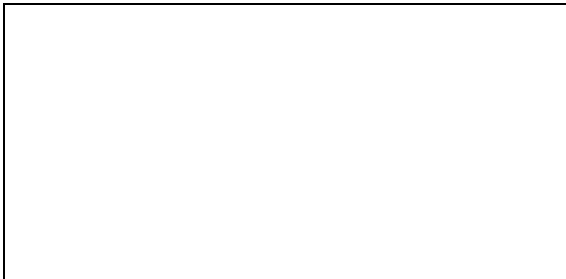
Op Heirnis is een iets beter structureel aanbod. Zo verhuist het buurtcentrum en het lokale jeugdwerk in de toekomst naar het Lousbergs. Ook het OCMW opent er een welzijnsbureau. In de Kringloopwinkel kun je voor allerlei tweedehandsmateriaal terecht. Op de Vlaamse Kaai kun je met grote of kleine honger in het sociaal restaurant terecht. Vergeten we ook het Centrum Algemeen Welzijnswerk niet op de Visserij.

Vervolg op volgende pagina

Waar willen we naartoe?, Vervolg

Economie en werk

In Macharius zijn er nog een aantal overblijvende bedrijven van de ‘Slachthuis’-tijd. Tot voor kort waren er weinig of geen buurtgerichte winkels. In het Hinkelspel kan je terecht voor kaas en brood. Het is pas de laatste jaren dat er enkele nieuwe middenstanders naar de wijk komen. Een nieuw café en een bloemenwinkel waren welkome gasten voor de bewoners. Het Aparthotel en Boatel liggen voor toeristen ideaal als uitvalsbasis naar het centrum van de stad.

Het aanbod in Heirnis is iets groter. Een superette, een slager, bakker, ... Hier is het afwachten of de nieuwe bewoners uit het woonproject ‘Het Volk’ de vraag zo doen stijgen dat ook winkeliers de stap naar de buurt wagen. Voor de mensen in Macharius die minder goed te been zijn is het moeilijk om tot in Heirnis te raken.

De werkloosheidsgraad in de wijk blijft hoog, hoewel het de laatste jaren iets verbeterd is.

Enkele gegevens

	Wijk Macharius-Heirnis	Gent
Werkloosheidsgraad: (niet werkende werkzoekenden /actieve bevolking, 31/03/2003)	14,9%	9,4 %
Werkloosheidsgraad (niet werkende werkzoekenden /actieve bevolking, 30/06/1997)	17,9%	10,3%
OCMW steungerechtigden: (dienstjaar 2003)	3,1%	2,1%

Water rond de wijk

Het Nederscheldeproject, met zijn jachthaven, richt de wijk op haar watergrenzen. Het project wordt getrokken door de Administratie Waterwegen en Zeewezen van de Vlaamse Gemeenschap en de Stad. Aan de samenvloeiing van Leie en Schelde worden de waterlopen in ere hersteld. De aanlegsteigers aan de Rodetorenkaai en het zicht op het vernieuwde Van Eyckzwembad zullen niet enkel toeristen lokken. Ook de bewoners zullen er op zonnige avonden kunnen genieten van het schouwspel van aanmerende jachten. Bovendien zal de heraangelegde Dampoortstraat als winkelwandelstraat nog beter uit de verf komen.

De kwaliteit van het water is de laatste jaren sterk verbeterd door de collectorenwerken in de buurt. Toch registreren we tijdens de zomer nog altijd een hogere vissterfte door een tekort aan zuurstof in het water. De geurhinder van het slib aan de Vlaamse Kaai zal ook niet onbekend zijn voor de bewoners. Hiervoor zoekt de Stad oplossingen. Zo wordt bij hevige regen geprobeerd vervuild regenwater uit de rivieren te houden.

Communicatie

Wijkplatform Tussen de start van de opmaak van het wijkprogramma (met de tentoonstelling op de Coyendans en deze nota) en de uiteindelijke communicatie van het goedgekeurde wijkprogramma (begin 2005) zitten we natuurlijk niet stil.

Bedoeling is dat we met de verschillende groepen, verenigingen, bewoners en gebruikers van de wijk spreken, zodat we hun visie op de wijk kunnen meenemen in het programma. In de periode september-oktober plannen we een aantal gesprekken.

Wie bij ons zijn/haar mening kwijt wil, kan ons gerust contacteren.

Cel De cel Gebiedsgerichte Werking vind je in de St.-Niklaasstraat 27/101, 9000 Gent.

**Gebiedsgerichte
Werking**

Wendy De Man
gebiedscommunicator
(09)266 82 46
wendy.deman@gent.be

**Verantwoor-
delijke Uitgever**

Frank Beke
Stadhuis
Botermarkt 1
9000 Gent
